

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w (...), I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Bogdan Wysocki	
Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Surazyńska	

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2022 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. B.**

przeciwko (...) **S. A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 25 lutego 2021 r., sygn. akt I C 929/17

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 2. w ten sposób, że:

- a) **zasądza od pozwanego na rzecz powoda dodatkowo tytułem zadośćuczynienia kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;**
- b) **zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem skapitalizowanej renty kwotę 25.565,98 zł (dwadzieścia pięć tysięcy pięćset sześćdziesiąt pięć złotych dziewięćdziesiąt osiem groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;**
- c) **zasądza od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 7.830,51 zł za okres od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia 25 sierpnia 2019 r.;**
- d) **zasądza od pozwanego na rzecz powoda rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwotach po 200 zł (dwieście złotych) miesięcznie, płatną od miesiąca kwietnia 2022 r. do dnia ostatniego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności;**

e) *zasądza od pozwanego na rzecz powoda rentę z tytułu utraconych dochodów:*

- za okres od marca do grudnia 2017 r. w kwotach po 935,13 zł (dziewięćset trzydzieści pięć złotych trzynaście groszy) miesięcznie;

- za styczeń i luty 2018 r. w kwotach po 1.153,69 zł (jeden tysiąc sto pięćdziesiąt trzy złote sześćdziesiąt dziewięć groszy) miesięcznie;

- za marzec 2018 r. w kwocie 1.118,78 zł (jeden tysiąc sto osiemnaście złotych siedemdziesiąt osiem groszy);

- za okres od kwietnia do grudnia 2018 r. w kwotach po 1.122,78 zł (jeden tysiąc sto dwadzieścia dwa złote siedemdziesiąt osiem groszy) miesięcznie;

- za styczeń i luty 2019 r. w kwotach po 1.354,27 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt cztery złote dwadzieścia siedem groszy) miesięcznie;

- za marzec 2019 r. w kwocie 1.291,84 zł (jeden tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt cztery grosze);

- za okres od kwietnia do września 2019 r. w kwotach po 1.296,84 zł (jeden tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt sześć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) miesięcznie;

- za okres od października do grudnia 2019 r. w kwotach po 1.284,84 zł (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt cztery złote osiemdziesiąt cztery grosze) miesięcznie;

- za okres od stycznia 2020 r. do marca 2022 r. w kwotach po 1.447,64 zł (jeden tysiąc czterysta czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt cztery grosze) miesięcznie;

- od kwietnia 2022 r. w kwotach po 2.469,64 zł (dwa tysiące czterysta sześćdziesiąt dziewięć złotych sześćdziesiąt cztery grosze) miesięcznie;

wszystkie wymienione kwoty płatne do końca każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności;

2. w punktach 3., 5. i 6. w ten sposób, że koszty procesu rozdziela między stronami stosunkowo, obciążając nimi w 44% powoda, a w 56 % pozwanego, przy czym szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...)kwotę 3.147 zł (trzy tysiące sto czterdzieści siedem złotych) tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji;

IV. koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym między stronami wzajemnie znosi;

V. odstępuje od obciążania powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi w postępowaniu apelacyjnym.

Bogdan Wysocki

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 czerwca 2017 r. (data nadania w Urzędzie Poczтовым) po ostatecznym sprecyzowaniu żądań w piśmie z dnia 22 sierpnia 2019 r. **powód W. B.** skierował przeciwko **pozwanemu (...) S.A. z siedzibą w W.** powództwo, w którym wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego: kwoty 61.568 zł tytułem częściowej dopłaty do zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku z wypadkiem w drodze do pracy z dnia 19 kwietnia 1999 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty; renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania w kwocie 2.469,64 zł płatnej miesięcznie, do ostatniego dnia każdego miesiąca począwszy od miesiąca marca 2017 r. na czas nieoznaczony - wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności poszczególnych rat liczonymi od dnia następującego po upływie każdorazowego terminu płatności do dnia zapłaty; skapitalizowanej renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania za okres od 1 marca 2014 r. do 28 lutego 2017 r. w kwocie 52.410,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty; renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie 1.590 zł płatnej miesięcznie, do ostatniego dnia każdego miesiąca począwszy od miesiąca marca 2017 r. na czas nieoznaczony – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności poszczególnych rat naliczanymi od dnia następującego po upływie każdorazowego terminu płatności do dnia zapłaty; zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego i pełnomocnictwa według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 28 września 2017 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w (...)zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwotę 27.830,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od: a) kwoty 20.000 zł od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, b) kwoty 7.830,51 zł od dnia 26 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty (pkt 1); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2); przyjął zasadę stosunkowego obciążenia stron kosztami postępowania tj. pozwanego w 17%, a powoda w 83% (pkt 3); odstąpił od obciążania kosztami postępowania powoda (pkt 4); zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego powoda kwotę 920,89 zł (pkt 5); nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) kwotę 1.976,37 zł tytułem nieuiszczonych w sprawie kosztów sądowych (pkt 6).

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i wyprowadzone na podstawie tych ustaleń wnioski prawne.

Powód w dniu 19 kwietnia 1999 r. uległ wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego doznał złamania rzepki prawej oraz pomniejszych urazów i stłuczeń. Sprawca wypadku był ubezpieczony z tytułu odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A. z siedzibą w W.. W związku z wypadkiem pozwany w 1999 r. i 2000 r. wypłacił powodowi kwotę 28.000 zł.

Bezpośrednio po wypadku powód został przewieziony na Oddział (...) Szpitala w O., gdzie był hospitalizowany z rozpoznaniem złamania rzepki prawej. Na oddziale wykonano jedynie zszycie rany.

Od 19 kwietnia 1999 r. do 29 kwietnia 1999 r. powód przebywał na Oddziale (...) Szpitala w Ś., gdzie zastosowano leczenie operacyjne – zespolenie rzepki pętlą drutu. Po opuszczeniu szpitala powód kontynuował leczenie. W jego toku zgłaszał dolegliwości bólowe.

W okresie od 11 maja 2000 r. do 13 maja 2000 r. powód był hospitalizowany w (...) Publicznym Szpitalu (...) w P. z rozpoznaniem zmian zwyrodnieniowych stawu rzepekowo-udowego prawego. W związku z powyższym wykonano zabieg artroskopii.

W 2004 r. wykonano u powoda operację usunięcia rzepki.

Doznane przez powoda w trakcie wypadku złamanie otwarte rzepki prawej wymagało podjęcia leczenia operacyjnego i zespolenia metalem. Po uzyskaniu zrostu kostnego w krótkim czasie usunięto zespolenie, ale wykształciły się zaawansowane zmiany zwyrodnieniowe stawu rzepekowo-udowego prawego, co stało się przyczyną usunięcia rzepki prawej w całości. Takie postępowanie skutkowało zaburzeniem funkcjonowania aparatu wyprostnego stawu

kolanowego prawego, zaburzeniem jego funkcji i ograniczeniem ruchów stawu kolanowego prawego, co narusza wydolność statyczno-dynamiczną kończyny dolnej prawej i upośledza mechanikę chodu. Zmiany te są trwałe i kwalifikują się jako 15% trwałego uszczerbku na zdrowiu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. 2002 nr 234 poz. 1974).

Cierpienia powoda związane z wypadkiem miały znaczne nasilenie od dnia wypadku do połowy 2004 r. W okresie tym powód wymagał stałego i intensywnego leczenia. Po usunięciu rzepki prawej stan powoda zaczął się stabilizować, zmniejszyły się dolegliwości bólowe. Występujące nadal dolegliwości i dysfunkcja kolana prawego osiągnęły stały poziom i brak jest pozytywnych rokowań co do poprawy. Dolegliwości te są uciążliwe i utrudniają W. B. normalne funkcjonowanie.

Powód nadal wymaga leczenia rehabilitacyjnego, przy czym może je realizować samodzielnie. Konieczne jest jednak uprzednie skonsultowanie się z fizjoterapeutą (rekomendowane dwie wizyty). Zasadne jest, aby wizyty te odbyły się poza publicznym systemem opieki zdrowotnej z uwagi na długi termin oczekiwania na świadczenie w ramach (...). Ponadto powód powinien również korzystać z hydroterapii – minimum 2 razy w tygodniu przez około godzinę. Koszt korzystania z pływalni w Ś. wynosi 9-10 zł za godzinę.

W związku z wypadkiem W. B. poniósł nie tylko uszczerbek natury fizycznej, pogorszyło się bowiem również zdrowie psychiczne powoda. Powód nadal podejmuje aktywne leczenie psychiatryczne.

W okresie od 16 sierpnia 1999 r. do 20 października 1999 r. powód przebywał w (...) (...) z rozpoznaniem reakcji depresyjnej sytuacyjnej. W szpitalu tym powód przebywał także od 20 listopada 2000 r. do 26 stycznia 2001 r. w związku z zespołem depresyjnym. Kolejny pobyt powoda w ww. placówce miał miejsce w okresie od 19 listopada 2002 r. do 20 stycznia 2003 r., co miało miejsce w związku z występowaniem u W. B. organicznych zaburzeń depresyjnych. Powód przebywał w szpitalu (...) także w okresie od 30 maja 2005 r. do dnia 14 lipca 2005 r. Jako rozpoznanie wskazano zaburzenia depresyjne nawracające – epizod depresyjny. Powód przebywał na oddziale psychiatrycznym ww. szpitala również w okresie od 24 sierpnia 2016 r. do 28 września 2016 r. z rozpoznaniem epizodu depresji w przebiegu zaburzeń depresyjnych nawracających.

W opinii psychologicznej sporządzonej w dniu 17 listopada 2001 r. stwierdzono u powoda wtórne obniżenie ogólnego poziomu sprawności funkcji umysłowych.

W zaświadczeniu lekarza specjalisty z zakresu psychiatrii z dnia 13 października 2015 r. podano, że powód cierpi na zaburzenie depresyjne nawracające na podłożu zmian organicznych centralnego układu nerwowego, a rokowania co do wyleczenia są niepomyślne. Taką samą diagnozę postawiono w dniu 18 października 2016 r.

Powód cierpi na zaburzenia nastroju o typie depresyjnym oraz zaburzenia osobowości w przebiegu organicznych zmian ośrodkowego układu nerwowego. Powyższe zaburzenia są konsekwencją doznanego przez powoda w trakcie wypadku komunikacyjnego urazu psychicznego i fizycznego. W wyniku wypadku doszło do trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda w wysokości 50%.

Powód wymaga systematycznego leczenia psychiatrycznego – stosowanego codziennie i regularnie leczenia farmakologicznego. W szczególności powód winien stale odbywać wizyty lekarskie – średnio z częstotliwością od jednej wizyty na miesiąc do jednej wizyty na trzy miesiące.

Powód od 15 czerwca 1999 r. podejmuje leczenie u psychiatry W. K. w ramach prywatnej opieki zdrowotnej. Koszt jednej wizyty to 50 zł – powód odbywa je co dwa miesiące.

Schorzenia występujące u powoda wymagają leczenia farmakologicznego. Uzasadnionymi comiesięcznymi wydatkami w tej mierze pozostają:

- lek przeciwpsychotyczny Kventiax - koszt 7,78 zł;
- lek przeciwdepresyjny A. – koszt 28,27 zł;
- lek przeciwdepresyjny M. – koszt 21,99 zł;
- lek nasenny A.-Z. - koszt 9,99 zł;
- lek przeciwbólowy MIG 400 – koszt 8,99 zł i środek na ból A. E. – koszt 13,50 zł – przy czym jak stwierdził powód, obecnie rzadko przyjmuje doustne środki przeciwbólowe.

W dniu zdarzenia powód miał 40 lat. Był zatrudniony na stanowisku przedstawiciela handlowego (akwizytora) w Wytwórni (...). W związku z wykonywaną pracą powód otrzymywał stałe wynagrodzenie w wysokości 1000 - 1400 zł netto oraz premię zależną od sprzedaży.

Wypadek drogowy i jego skutki nie pozostały obojętne dla możliwości podjęcia pracy przez W. B.. W. B. jest osobą częściowo niezdolną do pracy.

Powód otrzymuje z ZUS rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, której wysokość po waloryzacji dokonanej w 2017 r. wynosiła 1.085,62 zł. Obecnie otrzymuje rentę w wysokości 1.246,40 zł. Nadto powód otrzymuje od pozwanego rentę z tytułu utraconych możliwości zarobkowania w kwocie 1.022 zł miesięcznie i rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie 200 zł miesięcznie.

Po wypadku powód poszukiwał pracy i w 2000 - 2001 r. znalazł ją w zakładzie pracy chronionej, gdzie uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości ok. 300 zł miesięcznie. Powód pracował w tym miejscu przez około rok. Powód od 28 lipca 2003 r. jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ś. jako osoba poszukująca pracy.

Stwierdzone u powoda deficyty związane z rozpoznaną u niego diagnozą psychiatryczną ograniczały, ograniczają i będą ograniczać w przyszłości zdolność powoda do wykonywania pracy zarobkowej.

W tożsamy sposób na możliwości zawodowe powoda oddziałują skutki wypadku w zakresie jego zdrowia fizycznego. Powód wymaga ochrony od prac wymagających dobrej sprawności obu kończyn dolnych, czyli długotrwałego chodzenia zwłaszcza po nierównych powierzchniach, po schodach, czy po drabinie. Powód nie powinien również podejmować prac wymagających długiego stania, od średnio-ciężkich do ciężkich prac oraz prac wymagających dźwigania i noszenia cięższych przedmiotów oraz prac w pozycjach wymuszonych i jednostajnych. Nie należy się spodziewać, że w nadchodzącej przyszłości powód odzyska zdolność do pracy na otwartym rynku.

Pismem z dnia 20 marca 2017 r. reprezentowany przez pełnomocnika powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 142.000 zł tytułem dopłaty do zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku z wypadkiem w drodze do pracy z dnia 19 kwietnia 1999 r., kwoty 52.410,24 zł tytułem odszkodowania za utracone dochody oraz renty z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 1.590 zł, płatnej miesięcznie począwszy od marca 2017 r. na czas nieoznaczony. Powyższe pismo zostało doręczone pozwanemu 23 marca 2017 r.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Powód w pozwie zgłosił cztery żądania. Pierwsze z nich dotyczyło zapłaty uzupełniającego zadośćuczynienia. Drugie i trzecie renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania oraz skapitalizowanej renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania za okres od 1 marca 2014 r. do 28 lutego 2017 r. Czwarte natomiast renty z tytułu zwiększonych potrzeb. Częściowemu uwzględnieniu podlegało jedynie pierwsze z roszczeń. Pozostałe natomiast musiały zostać oddalone w całości.

Pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności co do zasady, przyznając powodowi zadośćuczynienie w kwocie 28.000 zł. Pozwany kwestionował jednak wysokość roszczeń w zakresie dochodzonym pozwem, tj. ponad kwotę wypłaconą dotychczas. Pozwany przyjął, że wypłacone zadośćuczynienie jest adekwatne do wymiaru poniesionej krzywdy - także w świetle zmiany siły nabywczej pieniądza.

Zgodnie z dyspozycją art. 445 § 1 k.c. w wypadkach przewidzianych w art. 444 k.c., tj. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W sposób niebudzący wątpliwości materiał dowodowy zgromadzony w sprawie potwierdza, że powód doznał obrażeń ciała, które wiązały się z koniecznością podjęcia długotrwałego leczenia, a także to, że przedmiotowe obrażenia powstały bezpośrednio w związku ze zdarzeniem, co do którego pozwany przyjął swoją odpowiedzialność co do zasady. Niezaprzeczalne jest także, że zdarzenie to było dla powoda źródłem krzywdy związanej z bólem, cierpieniem, obniżeniem perspektyw rozwoju osobistego i zawodowego oraz, że w dalszym ciągu rzutuje na kondycję psychiczną powoda.

By móc prawidłowo ocenić z punktu widzenia medycznego zakres krzywdy doznanej przez powoda Sąd ustalenia zdrowotnych skutków wypadku komunikacyjnego z dnia 19 kwietnia 1999 r. poczynił w oparciu o opinie biegłych.

Biegła z zakresu ortopedii i traumatologii narządu ruchu B. M. i biegły neurolog A. G. stwierdzili, że powstałe u powoda zmiany związane z funkcjonowaniem dolnej prawej kończyny są trwałe i kwalifikują się jako 15% trwałego uszczerbku na zdrowiu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. 2002 nr 234 poz. 1974).

Biegły specjalista psychiatrii Ł. M., który oceniał natomiast rozmiar krzywdy powstałej u powoda w sferze psychicznej stwierdził, że w wyniku wypadku doszło do trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda w wysokości 50%.

Mając powyższe na względzie, Sąd przyjął wymiar należnego zadośćuczynienia na poziomie 90.000 zł. Kwota ta koresponduje z zakresem doznanej krzywdy związanej nie tylko z samym zdarzeniem, ale także z długotrwałym procesem leczenia powoda, który w zakresie leczenia psychiatrycznego musi być kontynuowany.

W toku postępowania likwidacyjnego pozwany przyznał powodowi łącznie zadośćuczynienie w kwocie 28.000 zł, jednakże Sąd miał na względzie, że kwota należna tytułem zadośćuczynienia została wypłacona w 1999 r. i 2000 r. Poza sporem pozostaje, że od czasu wypłaty odszkodowania doszło do zmiany poziomu życia społeczeństwa. Także zmiana wskaźników makroekonomicznych na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat uprawnia do odejścia od zasady nominalizmu i zastosowania wskaźnika waloryzacyjnego.

Stosownie do art. 358¹ § 1 k.c. jeżeli przedmiotem zobowiązania od chwili jego powstania jest suma pieniężna, spełnienie świadczenia następuje przez zapłatę sumy nominalnej, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. W razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie (art. 358³ § 3 k.c.).

Powód żądał wypłacenia zadośćuczynienia z odsetkami należnymi od dnia 24 kwietnia 2017 r., stąd właśnie tę chwilę traktować należy jako punkt odniesienia dla oceny zmiany siły nabywczej pieniądza wypłaconego realnie powodowi tytułem zadośćuczynienia. Dla oceny zmiany siły nabywczej, Sąd przyjął zmiany wysokości wynagrodzenia brutto, uzyskiwanego w gospodarce narodowej w roku 2000 i 2017, tj. w okresach wypłaty zadośćuczynienia oraz punktu odniesienia oznaczonego przez powoda.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2000 r. wyniosło 1.923,81 zł, natomiast w 2017 r. 4.271,51 zł. Jasnym jest, że w dzielącym te daty okresie doszło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza. Rzeczywista siła nabywcza pieniądza

w stosunku do 24 kwietnia 2017 r. wynosiła w 2000 r. 222 % wartości z 2017 r. Zestawiając tę wartość z kwotą przyznanego zadośćuczynienia wskazać należy, że jego rzeczywista siła nabywcza wynosiła na dzień 24 kwietnia 2017 r. 62.169,49 zł (28.000 x 222%). Odjęcie należnego zadośćuczynienia (90.000 zł) od wartości nabywczej rzeczywiście wypłaconego zadośćuczynienia (62.169,49 zł) daje wynik 27.830,51 zł i w tym zakresie powództwo zostało uwzględnione. W pozostałym natomiast podlegało oddaleniu.

Gdy chodzi o roszczenie odsetkowe, Sąd podzielił koncepcję ich naliczania zaproponowaną przez powoda. Wezwanie pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia zostało mu doręczone 23 marca 2017 r., w związku z tym zasadnym jest zasądzenie odsetek od zasądzonego na rzecz powoda świadczenia od 24 kwietnia 2017 r. (art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych).

W zakresie roszczenia o rentę z tytułu utraconych możliwości zarobkowania, a także skapitalizowaną rentę z tytułu utraconych możliwości zarobkowania za okres od 1 marca 2014 r. do 28 lutego 2017 r. to Sąd miał na względzie, że powód otrzymuje aktualnie rentę z ZUS w wysokości 1.085,62 zł netto miesięcznie oraz rentę od pozwanego w wysokości 1.022 zł netto miesięcznie, co daje łącznie 2.107,62 zł netto. Kwota ta przekracza wysokość minimalnego wynagrodzenia na dzień zgłoszenia roszczenia (2017 r.), które wynosiło wówczas 1.464,48 zł netto. Przekracza również wartość modalną wynagrodzeń podaną przez GUS dla października 2016 r. – tj. 2074,03 zł brutto. Sposób, w jaki wyliczono w pozwie, a następnie w piśmie przygotowawczym hipotetyczne wynagrodzenie powoda nie jest trafny. Wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce w latach 1999-2017 nie był linearny dla wszystkich zawodów. Przed krytycznym zdarzeniem z 19 kwietnia 1999 r. powód był zatrudniony w charakterze akwizytora w Wytwórni (...). Zakład ten położony był w średniej wielkości mieście i nigdy nie stał się wiodącą na rynku marką, co ma wpływ na wysokość oferowanego wynagrodzenia. Jak zresztą wynika z informacji zawartej w aktach szkody, doszło do jego zamknięcia. Zakładając nawet, że powód nadal chciałby wykonywać dotychczasowy zawód, jednak w innym miejscu pracy, to nie można pominąć zmian społecznych i technologicznych, które nastąpiły w latach 1999-2017. Zawód przedstawiciela handlowego w wielu branżach stracił rację bytu, a co najmniej zmienił się jego charakter z uwagi na rozwój sieci Internet. Nie sposób również nie wziąć na wzgląd faktu, że wyuczony zawód powoda nie ma jakiegokolwiek związku z wykonywaną profesją, co z wysokim prawdopodobieństwem rzutowałoby na jego rzeczywiste możliwości zarobkowania. Nie można także pominąć przyrostu osób, które zdobyły wyższe wykształcenie – dynamika tego procesu była bardzo znacząca w analizowanym okresie. Wkraczanie na rynek pracy osób o wyższych kompetencjach ma znaczenie dla oszacowania potencjału powoda jako pracownika. Wobec tego, nie jest realne, aby powód istotnie mógł liczyć na wynagrodzenie w kwocie 3.555,26 zł netto. Skoro uzyskiwana przez powoda renta jest adekwatna to poziomowi wynagrodzeń w 2017 r., logicznym jest, że jej wartość była odpowiednia również w poprzednich latach, skoro wynagrodzenia te systematycznie rosły. Skoro powód domaga się w rzeczywistości urealnienia renty i dostosowania ich do bieżących warunków gospodarczych, to nie można pominąć, że przyznane mu świadczenie było waloryzowane, czego nie kwestionował.

Powód wniósł również o zasądzenie na swoją rzecz renty z tytułu zwiększonych potrzeb. Jak wskazał w uzasadnieniu pozwu, wciąż kontynuuje leczenie ortopedyczne oraz psychiatryczne. Konieczne mają być również zabiegi rehabilitacyjne, zakup leków oraz dojazdy na konsultacje lekarskie. I w tej mierze Sąd uznał za konieczną weryfikację zasadności ponoszenia opisanych w pozwie kosztów przez zasięgnięcie wiedzy specjalnej. Według treści opinii z dnia 21 listopada 2018 r. sporządzonej przez biegłą z zakresu ortopedii i traumatologii narządu ruchu B. M. i biegłego neurologa A. G. powód nie wymaga wizyt u ortopedy dwa razy w miesiącu. Z opinii sporządzonej przez biegłego z zakresu rehabilitacji narządów ruchu J. B. wynika natomiast, że powód nadal wymaga leczenia rehabilitacyjnego, przy czym może je realizować samodzielnie. Konieczne jest jednak uprzednie skonsultowanie się z fizjoterapeutą (rekomendowane dwie wizyty). Jak wskazał biegły, zasadne jest aby wizyty te odbyły się poza publicznym systemem opieki zdrowotnej. Koszt takiej wizyty jest trudny do oszacowania, w P. waha się pomiędzy 100 a 120 zł. Ponadto powód powinien również korzystać z hydroterapii – minimum 2 razy w tygodniu przez około godzinę – koszt korzystania z pływalni w Ś. wynosi 9 - 10 zł za godzinę. Zgodnie z opinią biegłego, powód może bezpiecznie korzystać z komunikacji publicznej. Jak wynika z powyższego, zdaniem biegłych wystarczająca dla zaspokojenia

zwiększonych stałych potrzeb powoda będzie suma 80 zł jako miesięczny koszt korzystania z pływalni (10 zł x 8). Konieczne jest również odbycie dwóch wizyt u fizjoterapeuty, przy czym koszt ten nie będzie ponoszony regularnie.

Odnosnie natomiast krzywdy psychicznej powoda i jej następstw, jak wywiódł biegły z zakresu psychiatrii Ł. M., powód wymaga systematycznego leczenia psychiatrycznego – stosowanego codziennie i regularnie leczenia farmakologicznego. W szczególności powód winien stale odbywać wizyty lekarskie – średnio z częstotliwością od jednej wizyty na miesiąc do jednej wizyty na trzy miesiące.

Gdy chodzi o koszty wizyt u psychiatry, Sąd uznał je za uzasadnione. Według wiarygodnych zeznań powoda koszt jednej wizyty wynosi 50 zł, a odbywa je co dwa miesiące. Częstotliwość odbywania wizyt odpowiada wskazaniom biegłego. Ich koszt natomiast – zgodnie z doświadczeniem zawodowym sądu – nie jest nadmierny i odpowiada stawkom rynkowym. Tak też zdaniem Sądu dowiedzione zostało, że do zwiększonych potrzeb powoda należą wizyty u psychiatry, których średni koszt miesięczny wynosi 25 zł (50 zł / 2).

Art. 444 § 1 k.c. nie przesądza, w jakim systemie organizacyjno-prawnym może dojść do poddania się poszkodowanego czynnościom leczniczym lub rehabilitacyjnym.

Powód udowodnił konieczność podjęcia leczenia psychiatrycznego. Na fakt ten wskazywała przede wszystkim sporządzona do sprawy opinia sądowo-psychiatryczna.

Dalej rozważenia wymaga kwestia zasadności zakupu przez powoda leków, na dowód zakupu których przedstawił faktury. Sąd zbadał treść rzeczonych faktur dokumentujących zakup leków. Dostrzegł przy tym, że niektóre z zakupywanych przez powoda leków trudno powiązać ze schorzeniami powstałymi na skutek wypadku, co uwypuklił pozwany. Jest tak w przypadku leku kardiologicznego P., leku na trawienie S., leku na podwyższony cholesterol Z., lek dermatologiczny E., lek na biegunkę S., preparat na prawidłowe funkcjonowanie wątroby E. Forte, preparat na chorobę refluksową przełyku (...) 40, preparat stosowany przy hipercholesterolemii R., lek kardiologiczny S., lek na nadciśnienie tętnicze T., preparat na trawienie S., lek zmniejszający obrzęk błony śluzowej nosa X., lek zmniejszający wydzielanie kwasu solnego w żołądku G., preparat stosowany w chorobach wątroby i dróg żółciowych U..

Wątpliwości co do pozostawiania w związku przyczynowym z konsekwencjami wypadku nie budziły natomiast lek przeciwpsychotyczny K. (zakupiony za kwotę 7,78 zł), lek przeciwbólowy MIG 400 (zakupiony na kwotę 8,99 zł), lek przeciwdepresyjny A. (jedno opakowanie 30 tabletek zakupione za kwotę 28,27 zł), lek przeciwdepresyjny M. (jedno opakowanie 30 tabletek zakupione za kwotę 21,99 zł), lek nasenny A.-Z. (jedno opakowanie 20 tabletek zakupione za kwotę 9,99 zł), środek na ból A. E. (zakupiony za kwotę 13,50 zł). Przyjmując, że powyższe leki i preparaty powód zakupuje każdego miesiąca, koszt z tego tytułu wynosi 90,52 zł. Tylko w takim zakresie wydatki ponoszone na leki zostały udowodnione. Podkreślenia wymaga, że przedstawiona dokumentacja odnośnie zakupu leków jest raczej szczątkowa, Sąd nie miał jednak podstaw do podważenia twierdzeń powoda, że wydatki te ponosi regularnie.

Uzasadnione zwiększone potrzeby powoda oszacować w świetle powyższego należy na 195 zł. Biorąc pod uwagę, że powód otrzymuje od pozwanego rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 200 zł, powództwo w zakresie czwartego z roszczeń podlegało oddaleniu. Konieczność odbycia dwóch wizyt u fizjoterapeuty nie uzasadniała zwiększenia świadczenia powtarzającego się jakim jest renta. Podobnie ma się rzecz z kosztami poniesionymi przez powoda na zabiegi rehabilitacyjne w (...) w P.. Jakkolwiek z opinii z dnia 21 listopada 2018 r. sporządzonej przez biegłą z zakresu ortopedii i traumatologii narządu ruchu B. M. i biegłego neurologa A. G. wynika, że były one uzasadnione, to jednak trudno taktować je inaczej niż pojedyncze wydatki, które winny być raczej dochodzone w ramach roszczenia odszkodowawczego, nie zaś rentowego, zakładającego przynajmniej względną stałość ponoszonych kosztów.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Jednakże mając na uwadze fakt, że postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2017 r. powód był zwolniony od kosztów sądowych w całości z uwagi na swoją sytuację finansową, materialną i zdrowotną Sąd odstąpił w zakresie obciążającym powoda kosztami postępowania. Obciążenie powoda

kosztami procesu w realiach sprawy w istocie pozbawiałoby go korzyści związanych z częściowym uwzględnieniem powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżył go w części, tj. w zakresie: pkt 2 w części oddalającej powództwo co do następujących roszczeń:

- kwoty 33.737,49 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;
- odsetek ustawowych od kwoty 7.830,51 zł od 24 kwietnia 2017 r. do 26 sierpnia 2019 r.;
- renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania w kwocie 2.469,64 zł płatnej miesięcznie, do ostatniego dnia każdego miesiąca począwszy od miesiąca marca 2017 r. na czas nieoznaczony - wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności poszczególnych rat liczonymi od dnia następującego po upływie każdorazowego terminu płatności do dnia zapłaty;
- kwoty 52.410,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty - skapitalizowanej renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania za okres od 1 marca 2014 r. do 28 lutego 2017 r.
- renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie 305 zł płatnej miesięcznie, do ostatniego dnia każdego miesiąca począwszy od miesiąca marca 2017 r. na czas nieoznaczony - wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności poszczególnych rat naliczanych od dnia następującego po upływie każdorazowego terminu płatności do dnia zapłaty;

oraz co do pkt 3 i 5. Powód zaskarżonemu wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa procesowego - art. 229 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd, że fakty związane z zasadnością roszczenia rentowego dotyczącego zwiększonych potrzeb powoda oraz utraconych możliwości zarobkowych zostały przez pozwanego przyznane co do zasady oraz co do wysokości (w zakresie uznanych i wypłacanych przez pozwanego kwot) - co skutkowało błędnym oddaleniem w całości roszczeń powoda w tym zakresie;

2. naruszenie prawa procesowego - art. 233 k.p.c. poprzez:

- pobieżne ustalenie stanu faktycznego w zakresie rozmiaru doznanej krzywdy i pominięcie części następstw, a innym następstwom zdarzenia przyznanie nieadekwatnie zaniżonej wagi w odniesieniu do zdrowia i życia powoda i to pomimo zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przemawiającego za uznaniem, że rozmiar doznanej przez powoda krzywdy jest niezwykle wysoki - co skutkowało błędnym zastosowaniem prawa materialnego i przyznaniem zaniżonego zadośćuczynienia;
- nieprawidłową ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego skutkującą przyjęciem, że powód nie mógłby otrzymywać wynagrodzenia w kwocie 3.555,26 zł netto;
- błędne ustalenie faktów poprzez przyjęcie, że powód wykonujący przez wiele lat zawód przedstawiciela handlowego, mający wykształcenie technika-elektryka – w ostatnich 20 latach nie znalazłby pracy pozwalającej na uzyskiwanie dochodów w wysokości co najmniej 3.555,26 zł netto;
- błędną ocenę, że zwiększone potrzeby powoda zamykają się w kwocie 195 zł miesięcznie;

3. naruszenie prawa procesowego - art. 228 k.p.c. poprzez brak uwzględnienia faktów znanych powszechnie, a mianowicie okoliczności, że: utrata zdrowia psychicznego znacząco wpływa na życie człowieka; osoby wykonujące zawód przedstawiciela handlowego są poszukiwanymi pracownikami na rynku pracy, a ich wynagrodzenie jest (i było przez cały okres ostatnich 20 lat) znacząco wyższe niż przeciętne wynagrodzenie ogłaszane przez Prezesa (...);

4. naruszenie prawa procesowego - tj. art. 322 k.p.c. poprzez brak zastosowania wynikającej z tego przepisu możliwości „zasądzenia odpowiedniej sumy według swojej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy” w przypadku braku możliwości ścisłego udowodnienia wysokości żądania rentowego - co skutkowało oddaleniem powództwa w zakresie renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowych oraz renty z tytułu zwiększonych potrzeb;

5. naruszenie prawa materialnego - tj. art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że odpowiednią dla powoda sumą zadośćuczynienia jest łączna kwota 90.000 zł, która to kwota jest oczywiście zaniżona - biorąc pod uwagę rozmiar krzywdy doznanej wskutek zdarzenia powoda (w tym trwałe uszczerbek na zdrowiu w wysokości aż 65 %), uzasadniającej przyznanie zadośćuczynienia w łącznej kwocie co najmniej 130.000 zł;

6. naruszenie prawa materialnego - tj. art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., w zw. z art. 817 § 1 k.c. oraz art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...) oraz w zw. z art. 359 § 1 k.c. - poprzez brak ich zastosowania i zasądzenie od pozwanego odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 7.830,51 zł zasądzonej tytułem zadośćuczynienia dopiero od dnia otrzymania przez pozwanego odpisu pisma powoda zawierającego rozszerzenie powództwa, zamiast od dnia wymagalności roszczenia liczonego od upływu ustawowego 30-dniowego terminu na zapłatę odszkodowania, liczonego od zgłoszenia pozwanemu roszczeń przez powoda (tak jak to Sąd I instancji zasądził w zakresie pozostałego zasądnionego zadośćuczynienia w kwocie 20.000 zł oraz pomimo treści uzasadnienia wyroku, które wyraźnie powołuje się na normy prawne potwierdzające zasadność żądania odsetkowego od dnia następującego po 30-dniowym terminie od zgłoszenia roszczeń);

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 28 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej poprzez brak zastosowania tego przepisu, skutkujące pominięciem faktu, że roszczenie rentowe w zakresie zwiększonych potrzeb oraz utraconych możliwości zarobkowych zostały przez pozwanego uznane w pewnym zakresie na etapie przesądowym na podstawie decyzji - a w konsekwencji Sąd błędnie w całości oddalił roszczenia powoda w tym zakresie;
- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 444 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie - w szczególności nieprawidłową subsumpcję stanu faktycznego sprawy pod te normy prawne, a także błędne pominięcie okoliczności, że charakter prawny żądania rentowego wskazuje na konieczność hipotetycznego ustalenia zwiększonych potrzeb oraz zmniejszonych możliwości zarobkowych poszkodowanego, z uwzględnieniem, że niemożliwym jest precyzyjne wyliczenie i udowodnienie tych roszczeń - skutkujące oddaleniem powództwa w zakresie renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowych oraz renty z tytułu zwiększonych potrzeb.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie dodatkowo na rzecz powoda od pozwanego:

- kwoty 33.737,49 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;
- odsetek ustawowych od kwoty 7.830,51 zł od 24 kwietnia 2017 r. do 26 sierpnia 2019 r.;
- renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania w kwocie 2.469,64 zł płatnej miesięcznie, do ostatniego dnia każdego miesiąca, począwszy od marca 2017 r. na czas nieoznaczony - wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności poszczególnych rat liczonymi od dnia następującego po upływie każdorazowego terminu płatności do dnia zapłaty;

- kwoty 52.410,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 24 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty - skapitalizowanej renty z tytułu utraconych możliwości zarobkowania za okres od 1 marca 2014 r. do 28 lutego 2017 r.;
- renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie 305 zł płatnej miesięcznie, do ostatniego dnia każdego miesiąca począwszy od marca 2017 r. na czas nieoznaczony - wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności poszczególnych rat naliczanymi od dnia następującego po upływie każdorazowego terminu płatności do dnia zapłaty;
- przeprowadzenie dowodu z załączonego dokumentu, tj. wydruku korespondencji mailowej z (...)w P. celem wykazania średnich zarobków w zawodzie powoda aktualnych w okresie wniesienia pozwu. Powód uzyskał ten dokument dopiero na obecnym etapie (tj. 8 kwietnia 2021 r.), a ponadto potrzeba powołania tego dowodu powstała w związku z treścią uzasadnienia Sądu oraz przytoczonych w nim argumentów - całkowicie niezgodnych z faktami powszechnie znanymi i oczywistymi (notoryjnymi);
- zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu przed Sądem I instancji w całości;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny, zważył co następuje:

Apelację częściowo należało uznać za uzasadnioną.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, z wyjątkami, o których mowa niżej, nie budzą wątpliwości i dlatego Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Dotyczy to przede wszystkim rozmiarów krzywdy doznanej przez powoda na skutek wypadku, która jest pochodną powstałych w nim uszkodzeń ciała oraz rozstroju zdrowia.

W tym zakresie sąd prawidłowo ocenił powstały u powoda uszczerbek na zdrowiu oraz jego konsekwencje.

Podobnie, nie zostało skutecznie podważone ustalenie sądu I instancji co do zakresu koniecznych bieżących wydatków, jakie musi ponosić poszkodowany na leczenie i rehabilitację.

Wbrew stanowisku apelacji nie należą do nich systematyczne koszty wizyt u fizjoterapeuty w wysokości średnio 110 zł miesięcznie.

Z wydanej w sprawie opinii biegłego z dziedziny rehabilitacji wynika, że powód powinien wykonywać ćwiczenia rehabilitacyjne w domu, we własnym zakresie, jedynie po udzieleniu mu stosownego instruktażu.

Wydatki z tego tytułu będą zatem miały charakter sporadyczny, wynikający z postępu rehabilitacji i ewentualnie konieczności zmiany jej sposobu.

Nie da się obecnie ustalić, z natury rzeczy, jaka będzie ich częstotliwość.

Dlatego, jako koszty jednostkowe, powinny one być pokrywane przez odpowiedzialnego za szkodę w razie konieczności ich ponoszenia.

Natomiast Sąd Okręgowy błędnie ocenił poziom utraconych przez powoda na skutek wypadku dochodów, a także dopuścił się w pewnym zakresie naruszenia wskazywanych w apelacji przepisów prawa materialnego, tzn. art. 444 § 2 kc, art. 445 § 1 kc, art. 481 kc oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn. Dz.U.2022.621).

I tak, zgodzić można się z Sądem Okręgowym, że ustalone dla powoda zadośćuczynienie w wysokości około 90.000 zł (według realiów ekonomicznych z kwietnia 2017 r.) jest kwotą odpowiednia do rozmiarów doznanej krzywdy.

Nie może być ono w każdym razie uznane za rażąco zaniżone, co dopiero mogłoby stanowić podstawę do ingerencji sądu odwoławczego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2000 r. w sprawie II CKN 651/98, LEX nr 51063).

Wątpliwości budzi natomiast sposób przeprowadzonej przez sąd operacji matematycznej, mającej zwaloryzować przyznaną już powodowi z tego tytułu w latach 1999-2000 kwotę 28.000 zł

Sąd odwołał się tu do miernika w postaci przeciętnego wynagrodzenia jako odzwierciedlającego poziom siły nabywczej pieniądza i jej zmiany.

Przyjęcie tego rodzaju wskaźnika jest jednak sprzeczne z istotą rozwiązania, o jakim mowa w art. 358¹ § 3 kc.

Wskazano tam, verba legis, jako jedyną obiektywną przesłankę waloryzacji „istotną zmianę siły nabywczej pieniądza”.

Odzwierciedleniem tego parametru ekonomicznego, obrazującym faktyczny (liczbowy) spadek (lub wzrost) siły nabywczej pieniądza są ogłaszane okresowo przez Główny Urząd Statystyczny dane o poziomie cen podstawowych towarów i usług konsumpcyjnych, wskazujące na inflację (wzrost cen) lub deflację.

Przyłożenie tego rodzaju miernika do mechanizmu waloryzacji świadczenia najbardziej odpowiada założeniom tej instytucji, a zarazem jest najbardziej sprawiedliwe z punktu widzenia ochrony uzasadnionych interesów wierzyciela i dłużnika.

Należy bowiem zwrócić uwagę, że zmiany poziomu przeciętnego wynagrodzenia pozostają jedynie w luźnym związku ze wskaźnikami zmiany poziomu cen.

Wysokość wynagrodzeń kształtowana jest bowiem przede wszystkim przez szereg innych czynników, i to zarówno o charakterze obiektywnym (np. wzrost gospodarczy, koniunktura lub dekoniktura, poziom bezrobocia), jak i subiektywnym (decyzje o charakterze politycznym, naciski silnych grup zawodowych itp.).

Z powszechnie dostępnych danych ekonomicznych wynika, że istotny wzrost wynagrodzeń może następować także w okresie spadku cen towarów i usług.

Jest faktem powszechnie znanym, że zmiany w sile nabywczej pieniądza w latach 1999 – 2017, odzwierciedlone w poziomie cen, nie następowały tak szybko, jak wzrost przeciętnego wynagrodzenia.

Zastosowany wobec powoda mechanizm był zatem w istocie dla niego niekorzystny.

W tej sytuacji, kierując się przepisem art. 322 kpc, Sąd Apelacyjny uznał, że z tytułu omawianego świadczenia należy przyznać powodowi dodatkowo kwotę **20.000 zł**.

W opóźnieniu z zapłatą tej kwoty, uzasadniającym obciążenie go ustawowymi odsetkami za opóźnienie, pozwany pozostaje od dnia 27 kwietnia 2017 r., tzn. z upływem 30 dni od wezwania go o zapłatę pismem z 20 marca 2017 r. (art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych)

Rację ma także skarżący podnosząc, że sąd I instancji bezzasadnie oddalił roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie od uwzględnionej z tytułu zadośćuczynienia kwoty 7.830,51 zł za okres od 27 kwietnia 2017 r. do dnia 25 sierpnia 2019r.

Sąd Okręgowy nie wyjaśnił zresztą, z jakich przyczyn odmiennie potraktował tą część roszczenia w stosunku do uwzględnionej z tego samego tytułu kwoty 20.000 zł.

Przeciwnie, z uzasadnienia wyroku można wnioskować, że w rzeczywistości sąd nie dokonuje tu rozróżnienia.

Należy w związku z tym zauważyć, że cała zasądzona w zaskarżonym wyroku na rzecz powoda należność z tytułu zadośćuczynienia mieściła się kwotowo w w/w wezwaniu z dnia 20 marca 2017 r.

W dużej części zasadne są także zarzuty i wnioski apelacji w części związanej z oddaleniem roszczeń o rentę wyrównawczą z tytułu utraconych przez powoda możliwości zarobkowych.

Prawdą jest, że ustalenie w sposób w miarę precyzyjny hipotetycznych zarobków, jakie mógłby uzyskiwać powód, gdyby nie doszło do wypadku, jest trudne.

Wynika to zarówno z faktu, że firma, w której poszkodowany był zatrudniony, od dawna nie istnieje, a także z dokonujących się w międzyczasie dynamicznych zmian na rynku pracy.

Niemniej, należy zauważyć, że przed wypadkiem powód z powodzeniem pracował jako przedstawiciel handlowy, uzyskując zarobki przekraczające średnią krajową.

Wykonywanie takiego zawodu wymaga, co oczywiste, odpowiednich predyspozycji, polegających na łatwości nawiązywania relacji interpersonalnych oraz umiejętności szybkiej analizy rynku.

Niewątpliwie tego rodzaju umiejętności były, są i będą atrakcyjne dla każdego pracodawcy, szczególnie w branży handlowej.

W tym stanie rzeczy można przyjąć, że powód mógł przez cały czas otrzymywać zarobki co najmniej równe przeciętnemu wynagrodzeniu.

Kierując się dodatkowo treścią art. 322 kpc, Sąd Apelacyjny uznał zatem, że wysokość renty należnej powodowi na podstawie art. 444 § 2 kc, za okres od marca 2014 r., należy ustalić jako równowartość przeciętnego wynagrodzenia netto (czyli wynagrodzenia brutto pomniejszonego o obciążające pracownika składki oraz podatek dochodowy) w poszczególnych latach, pomniejszonego o otrzymywaną przez niego rentę z ZUS oraz rentę wypłacaną z tego tytułu dobrowolnie przez zakład ubezpieczeń.

Dla dalszych szczegółowych wyliczeń przyjęto zatem następujące dane:

1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie netto, ustalone na podstawie ogólnodostępnych danych statystycznych wynosiło w poszczególnych latach:

2014 – 2.702,56 zł;

2015 – 2.783,64 zł;

2016 – 2.885,86 zł;

2017 – 3.042,75 zł;

2018 – 3.261,31 zł;

2019 – 3.492,80 zł;

2020 – 3.731,70 zł;

2021 – 4.080,02 zł.

2. Przez cały okres objęty powództwem pozwany wypłacał powodowi rentę wyrównawczą w kwotach po 1022 zł miesięcznie.

3. Z kolei w okresie tym powód otrzymywał miesięczną rentę z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia społecznego w wysokości:

- od marca 2014 r. do lutego 2017 r. – 1.077,42 zł;

- od marca 2017 r. do lutego 2018 r. – 1.085,62 zł;

- w marcu 2018 r. – 1.120,53 zł;

- od kwietnia 2018 r. do lutego 2019 r. – 1.116,53 zł;

- w marcu 2019 r. – 1.178,96 zł;

- od kwietnia do września 2019 r. – 1.173,96 zł;

- od października 2019 r. do lutego 2020 r. – 1.185,96 zł;

- w marcu 2020 r. – 1.246,40 zł;

- od kwietnia 2020 r. do lutego 2021 r. – 1.243,40 zł

- od marca 2021 r. – 1.294,02 zł

(por. decyzje oraz zaświadczenia ZUS w aktach sprawy).

W związku z tym z tytułu skapitalizowanej renty, dochodzonej za okres od marca 2014r. do lutego 2017 r. powodowi należały się następujące kwoty:

- za 10 miesięcy 2014 r. – 6.031,40 zł (603,14 zł x 10);

- za rok 2015 – 8.210,64 zł (684,22 x 12);

- za rok 2016 – 9.437,28 zł (786,44 zł x 12);

- za 2 miesiące 2017 r. – 1.886,66 zł (943,33 zł x 2).

Razem z tego tytułu powodowi należała się zatem kwota **25.565,98 zł.**

W opóźnieniu z jej zapłatą, uzasadniającym zasądzenie od niego odsetek ustawowych za opóźnienie, pozwany pozostawał, z przyczyn analogicznych do omawianych wyżej roszczeń, od dnia 27 kwietnia 2017 r. (roszczenie w tej wysokości wynikało z wezwania z dnia 20 marca 2017 r.).

Natomiast za okres od marca 2017 r. do końca 2019 r. powodowi należała się renta wyrównawcza w wysokości:

- za okres od marca do grudnia 2017 r. w kwotach po 935,13 zł miesięcznie;

- za styczeń i luty 2018 r. w kwotach po 1.153,69 zł miesięcznie;

- za marzec 2018 r. w kwocie 1.118,78 zł;
- za okres od kwietnia do grudnia 2018 r. w kwotach po 1.122,78 zł miesięcznie;
- za styczeń i luty 2019 r. w kwotach po 1.354,27 zł miesięcznie;
- za marzec 2019 r. w kwocie 1.291,84 zł;
- za okres od kwietnia do września 2019 r. w kwotach po 1.296,84 zł miesięcznie;
- za okres od października do grudnia 2019 r. w kwotach po 1.284,84 zł miesięcznie.

Z kolei renta wyrównawcza, obliczona zgodnie z wskazanym wyżej mechanizmem (przeciętne wynagrodzenie minus otrzymywane przez powoda świadczenia), za okres od stycznia 2020 r. do marca 2022 r. przekraczałyby dochodzona pozwem z tego tytułu kwotę 1.447,64 zł miesięcznie.

Dlatego za ten okres sąd odwoławczy mógł uwzględnić, bez naruszenia przepisu art.321 kpc, roszczenie jedynie do tej wysokości.

Oznacza to zarazem, że poczynając od kwietnia 2022 r. powodowi z tego tytułu należy się świadczenie w wysokości po **2.469,64 zł** miesięcznie (1.447,64 zł + wypłacane dobrowolnie przez pozwanego 1.022 zł miesięcznie).

Rację ma także skarżący, że w wyroku należało również uwzględnić niesporną między stronami należność z tytułu renty na zwiększone potrzeby w wysokości po **200 zł** miesięcznie.

Okoliczność, że pozwany uznaje to roszczenie i wypłaca je dobrowolnie może wpływać na rozliczenie kosztów procesu, natomiast nie skutkuje możliwością oddalenia w tej części powództwa.

Prowadzi to do zmiany zaskarżonego wyroku w przedstawionym wyżej zakresie.

Pociąga to za sobą także zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu, przez rozdzielenie ich między stronami proporcjonalnie do ostatecznego wyniku sprawy (art. 100 zd. 1 kpc).

Ostatecznie przyjąć należy, że, dla potrzeb rozstrzygnięcia o kosztach, roszczenia powództwa uwzględnione zostają do kwoty **90.768,17 zł**, co obejmuje: zadośćuczynienie w wysokości 47.830,51 zł, rentę skapitalizowaną w wysokości 25.565,98 zł oraz rentę bieżącą w wysokości 17.371,68 zł (1.447,64 zł x 12, powód nie może być uznany jako wygrywający w zakresie renty do wysokości 1.222 zł, nie kwestionowanej i wypłacanej przez pozwanego).

Zważywszy, że ostateczna wartość przedmiotu sporu wynosiła **162.693,92 zł**, powód wygrywa proces w około 56% i w takiej proporcji należało rozdzielić koszty procesu, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (art. 108 § 1 zd. 2 kpc).

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 386 § 1 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego i procesowego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I. sentencji wyroku.

Z przyczyn, o których była wyżej mowa, dalej idące zarzuty i wnioski apelacji okazały się bezzasadne.

Dlatego na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w punkcie II. wyroku.

O części nieuiszczonej opłaty od apelacji, proporcjonalnej do roszczeń uwzględnionych w postępowaniu odwoławczym, orzeczono w punkcie III. wyroku na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W postępowaniu apelacyjnym roszczenia środka zaskarżenia uwzględniono co do kwoty **62.937,66 zł** (zadośćuczynienie 20.000 zł, renta skapitalizowana 25.565,98 zł oraz renta bieżąca 17.371,68 zł), czyli w około 53% w stosunku do wartości przedmiotu zaskarżenia (119.444 zł).

Uzasadnia to wzajemne zniesienie między stronami kosztów zastępstwa procesowego w tym postępowaniu (art. 100 zd. 1 kpc w zw. z art. 391 kpc, punkt IV. wyroku).

Z uwagi na specyficzny charakter dochodzonych roszczeń oraz trudną sytuację majątkową i życiową powoda Sąd Apelacyjny odstąpił od ściągania z przyznanych mu dodatkowo świadczeń kosztów sądowych związanych z opłatą sądową od apelacji, od której został on zwolniony (art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, punkt V. wyroku).

Bogdan Wysocki

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym

Starszy sekretarz sądowy

Sylwia Stefańska